

[Statsministeren.]

get, men også er en opfattelse, som i høj grad vil vinde forståelse indenfor Nordisk Mineselskab og dets ledelse.

(Kort bemærkning).

Steen: Foranlediget af de bemærkninger, det ærede medlem hr. Alfred Jensen gjorde, vil jeg sige til det ærede medlem, at jeg tror, han overser eller ikke har sin opmærksomhed tilstrækkeligt henvendt på, at stillingen i Vestgrønland i dag er den, at der med den udvikling, der foregår indenfor hovederhvervet, fiskeriet, med de investeringer og med det byggeprogram, der er i gang, er hårdt brug for al den arbejdskraft, der er til rådighed. Der vil derfor ikke være nogen rimelighed i at flytte denne arbejdskraft andetsteds hen og derefter flytte et tilsvarende antal arbejdere fra Danmark til Vestgrønland.

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Selvom det skulle være rigtigt, at der er fuld beskæftigelse i Vestgrønland, finder jeg det ikke rimeligt, at man ikke åbner mulighed for, at den befolkning, der bor i Vestgrønland, kan få arbejde i Østgrønland — der må vel også her tages hensyn til „frihed ved valg af arbejde“.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Heising: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2173; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3779).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kaj Andresen: Bøngangsydelserne er jo i sin tid gennemført som erstatning for ophævelse af rabatordninger. Oprindeligt var beløbene 40 kr. for enlige og 80 kr. for ægtepar. Ved behandlingen af sagen i fjor ændredes disse beløb til henholdsvis 80 kr. og 160 kr., da man delvis ophævede tilskudsordningen. Da baggrunden i år er den samme som i fjor, foreslås ydelserne gennemført uforandrede. Det kan mit parti tiltræde, og jeg skal anbefale lovforslaget til hurtig behandling.

Søren Andersen: Nærværende lovforslag går jo ud på en forlængelse af en lovgivning, som tog sin begyndelse i 1951 med kød- og flæskeordningens ophævelse. Sidste år blev beløbet forhøjet som en kompensation til rentemodtagere og dermed ligestillede som følge af, at tilskuddet til mælk og brød blev sat ned, og hvis vi ser på udviklingen på de nævnte områder, som den har været i den seneste tid, tror jeg nok, det nærmest må betragtes som værende til fordel for de gamle.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Gertie Wandel: Da dette lovforslag om en særlig ydelse til hjælp for alders- og invaliderentemodtagere, kronisk syge og enlige mødre er ganske i overensstemmelse med det lovforslag, der blev vedtaget i fjor, kan jeg på mit partis vegne anbefale det.

Svend Jørgensen: Det radikale venstre er ligesom tidligere velvilligt indstillet overfor denne lovgivning. Pristallet viser jo, at endnu er tiden ikke inde til at lade den slags tillæg bortfalde, og formentlig er der ikke nogen i dette høje ting, som er indstillet på at lade rabatordninger falde bort uden samtidig at holde de gamle og enkerne skadesløse. Under denne forudsætning gik vi i fjor med til at ophæve visse rabatordninger, og da pristallet ligger på samme niveau som dengang, kan der ikke herske nogen tvivl om, at dette lovforslag bør vedtages. Jeg skal med disse ord anbefale det til vedtagelse.

Ragnhild Andersen: Det lovforslag, vi behandler i dag om en særlig ydelse til rente-

[Ragnhild Andersen.]

modtagere, kronisk syge og enlige mødre, svarer til det, der blev gennemført i fjor, og der er sådan set intet nyt eller opsigtsvækkende i lovforslaget. Som det er sagt af andre ordførere, drejer det sig om 2×40 kr. årligt til de enlige rentemodtagere og 2×80 kr. årligt til ægtepar. Disse beløb er erstatninger til nogle af de dårligst stillede for tab, som lovgivningsmagten har påført dem ved at ophæve forskellige tilskud til levnedsmidler. Man kan diskutere, om disse pengetilskud er store nok, om rentemodtagerne og de invaliderede derved får dækning for tabet. Det drejer sig om mennesker med meget små indtægter, og man ved, at når man skal indkøbe levnedsmidler i små portioner ad gangen, som en rentemodtager må gøre det, bliver varerne dyrere.

Et spørgsmål, som jeg finder det nødvendigt at rejse overfor ministeren i denne forbindelse, og som jeg lægger mere vægt på, om jeg så må sige, er, om ministeren ikke vil finde det rimeligt, at disse tilbagevendende særydelser lægges ind i rentens grundbeløb, så de bliver en del af rentemodtagerens faste månedlige indkomst, og om ikke ministeren mener, at man samtidig bør gennemføre noget af det, man har lovet rentemodtagerne i retning af en pensionsordning. Jeg ved vel, at når jeg rejser spørgsmålet om at lægge disse særydelser ind i rentens grundbeløb, vil det støde an mod forskellige refusionsbestemmelser, fordi staten betaler det hele ved denne særydelse, men det er dog et spørgsmål, som uden vanskelighed kan ordnes ad lovgivningens vej. Jeg ved også, at hvis man lægger disse ydelser ind i grundbeløbet i folkeforsikringsloven, kommer de enlige mødre ikke med, men det vil ikke være vanskeligt at ordne spørgsmålet om de enlige mødre ad anden vej.

Jeg mener iøvrigt, således som mit parti har givet udtryk for før, at hjælpen til de enlige mødre meget snart må gennemføres efter en særlig lovgivning, og jeg vil opfordre den højtærede minister til snart at komme med et lovforslag om enkepension og hjælp i forsvarligt omfang til alle mødre, der sidder alene og kæmper for at forsørge deres børn. Mange af dem — det er ikke nogen hemmelighed, hverken her eller i offentligheden — kæmper en fortvivlet kamp for at holde deres børn og hjem oppe. Alle enlige mødre,

mener jeg og mit parti, må have krav på i hvert tilfælde tre ting: for det første sikkerhed for en forsvarlig bolig, for det andet ret til at få normalbidraget udlagt af det offentlige uden indtægtsberegninger, og for det tredje at der sikres dem den fornødne hjælp til børnenes og om fornødent til deres egen uddannelse også. Dette finder jeg er rettigheder, som alle enlige mødre bør sikres, og som sagt opfordrer jeg, hvad også andre partier har gjort, ikke i dag, men tidligere, til at medvirke til at komme med forslag på disse områder meget snart. Jeg er sikker på, at et flertal i denne sal vil understøtte en sådan lovgivning, som er meget påkrævet.

Det er een side af sagen, at de enlige mødre bør hjælpes. En anden side er, og det er jeg ikke blind for, at når man, som jeg foreslår det, lægger disse særydelser ind i grundbeløbene, gør man ikke alene den månedlige rente højere, men samtidig bidrager man også til at hæve andre tillæg, som findes i folkeforsikringsloven for rentemodtagere, og samtidig hæver man endvidere indtægtsgrænserne, sådan at det fradragsfri beløb bliver større. Men her er det, mit parti har den opfattelse, således som vi udtalte det i oktober, da vi diskuterede udligningsbestemmelserne mellem de tre kommune typer, og da vi diskuterede eengangshjælpen til rentemodtagere, at vi er kommet dertil, hvor vi ikke kan vente længere med at give rentemodtagerne forbedringer, som lader dem forstå, at man mener noget med den pension, man nu har givet positivt løfte om i forbindelse med tre på hinanden følgende valg. I april måned i fjor, i september måned i fjor og nu igen ved kommunevalget har man skiltet og agiteret med denne folkepension. Der er i befolkningen et brændende ønske om en pensionsordning og om en forbedret lovgivning for de gamle og invaliderne, som i dag må nøjes med en karrig og altfor beskedne alders- og invaliderente.

Det er jo i denne sag ikke mindst regeringspartiet, som ikke har været tilbageholdende. Det har ikke sparet på løfterne i så henseende, og derved, tør man vel have lov til at sige, påhviler der dette parti et særligt ansvar. Nu ved jeg godt, at den højtærede socialminister vil sige, at 1. december i fjor blev der ikke alene vedtaget ændringer,

[Ragnhild Andersen.]

som gav en eengangshjælp på 150 kr. og 100 kr. til henholdsvis ægtepar og enlige og højere eengangsydelser til aldersrentemodtagere i købstæder og endnu højere til rentemodtagere i landkommuner, men samtidig blev der vedtaget bestemmelser, som fra 1. april sikrer forhøjet rente både i købstæder og landkommuner til enlige og ægtepar. Der er dog det at bemærke til denne ordning, at hovedstadens tusinder af gamle rentemodtagere ikke fik nogen som helst varige forbedringer, de fik eengangsydelser, men ingen varige forbedringer, og den forbedring, der blev tildelt rentemodtagerne i landkommunerne og købstæderne i form af forhøjelse af grundbeløbene, var jo kun et skridt på vejen i retning mod udligning og var ikke det, man havde ventet og håbet, nemlig en begyndende pensionsordning.

Jeg vil gerne spørge den højtærede minister: Hvad har han tænkt sig med denne første rate af pensionsskitsen, som jo er ført frem for offentligheden så mange gange? Nu er der forår i luften, og der er ikke langt til 1. april, og der er ikke ret lang tid til, at folketinget slutter sin samling, og skal de love og forbedringer til rentemodtagerne komme, så skal det være i denne vinter, ellers kan der ikke ske noget før 1. oktober. Det er ikke noget, jeg åbenbarer, det ved ethvert menneske, at hvis det ikke gennemføres i denne samling, bliver der sat bom derfor, og så går der påny halve og hele år, før de forbedringer gennemføres, som ikke alene rentemodtagerne, men også befolkningen venter på.

Jeg minder om, at denne første rate af pensionsforslaget, eller pensionsskitsen må vi hellere kalde det, er der blevet givet løfte om ved flere lejligheder. Jeg kan således nævne, at da vi sidste gang diskuterede folkeforsikringsloven, stod det ærede medlem fru Edel Saunte — der beklage- ligvis ikke er tilstede lige i øjeblikket, for ellers kunne hun bekræfte det — på et møde for de gamle i Gladsaxe op og erklærede, at regeringen, hvis socialdemokratiet

kom til, ville foreslå grundbeløbene forhøjet med henholdsvis 200 kr. årligt til enlige og 300 kr. til ægtepar, og hun afkrævede de andre partier svar på, om de ville stemme for et sådant forslag.

Det svarer jo også til det løfte, som det ærede medlem gav rentemodtagerne, at det socialdemokratiske parti allerede for næsten to år siden erklærede, da det offentliggjorde skitsen på forsiden af den socialdemokratiske presse, at nok var det således, at skitsen gik over et længere åremål, 30 år, men der var, og det burde man lægge mærke til, øjeblikkelige forbedringer ved denne skitse, og de første forbedringer, som gennemførtes, blev de største. Man sagde, at umiddelbart ville følgen blive, at grundbeløbene hævedes med 200 kr. og 300 kr. til henholdsvis enlige og ægtepar. Hvis jeg ikke tager meget fejl, er det den side af sagen, der interesserer de nuværende 250 000 gamle rentemodtagere mest, altså hvad der vil ske i den nærmeste fremtid, naturligvis mindre det, som skal ske om 30 år eller nærmere forude.

Dette løfte, som blev afgivet for næsten to år siden, blev vel egentlig også givet af den højtærede socialminister, da han var ude at diskutere med vælgerne i valgkampagnen. Jeg citerede sidste gang den udtalelse, som den højtærede socialminister fremsatte i Aabyhøj, hvor han på vælgernes spørgsmål, om det dog virkelig var nødvendigt at vente i 30 år med en pensionsordning, svarede følgende:

„Giv os magten dertil på valgdagen, og vi vil gennemføre forslaget i dets fulde udstrækning hurtigere, hvis det på nogen måde er muligt.“

Nu kunne den højtærede socialminister måske påstå, at der ikke var mulighed derfor, hvis det ikke forholdt sig, som det gør, og som det er blevet klarlagt her i tinget. Mit parti har som bekendt stillet dette forslag to gange og desto værre fået det forkastet, men det ærede medlem hr. Svend Jørgensen, der er ordfører i denne sag for det radikale venstre, erklærede, da vi sidste gang diskuterede ændringer i folkeforsik-

[Ragnhild Andersen.]

ringsloven, den 22. oktober i fjor — det står spalte 415 — og diskuterede udligning mellem zonerne:

„eftersom jeg i kommissionen har givet grønt lys for det socialdemokratiske arbejdsudvalgs forslag, som netop bygger på en ophævelse af denne gruppdeling, havde ministeren ikke på det punkt nødig at afvente kommissionens betænkning.“

Det ærede medlem hr. Svend Jørgensen siger altså, at det radikale venstre har givet grønt lys for arbejdsudvalgets forslag. Det er dog en erkendelse, som turde spille nogen rolle for den højtærede socialminister, thi har det radikale parti dette standpunkt, og har den højtærede socialminister og hans parti det samme standpunkt, er der flertal i folketinget for gennemførelse af første rate af den såkaldte pensionsskitse. Jeg kan forstå på det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, at hvad det radikale parti angår, mener de det alvorligt.

Det er ikke længere siden end i går, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard opfordrede regeringen til at gå alvorligt i gang med spørgsmålet om folkepensioneringen og udtalte, at det radikale parti lagde megen vægt på, at der kom realiteter ud af denne sag. Vi udgør således et flertal i folketinget, og jeg spørger den højtærede socialminister: Hvad tøver socialministeren efter i denne sag? Hvad kommissionen angår, ved jeg godt, at den højtærede minister om et øjeblik vil stå op på denne talerstol og formeltlig vil sige: tag arbejdstøjet på, smid jakken, smøg ærmerne op — og hvad der ellers kan siges af sådanne populære slagord i den anledning. Det er imidlertid ikke nok at sige: tag arbejdstøjet på i denne kommission. Kommissionen holder mange møder for tiden, men det er ikke altid, selvom man holder møder, at politiske partier kan finde til enighed i sagerne. Jeg har som medlem af denne kommission som bekendt tavshedspligt med hensyn til, hvad kommissionen forhandler om. Jeg kan ikke som den højtærede statsminister frejdigt erklære til vælgerne udover landet, som utålmodigt spørger: Hvad bliver det til med folkepensioneringen? at det går udmærket, og denne kommission er snart færdig; så snart vi hører fra den, skal regeringen nok se på sagen. Det ser efter dette ud, som om det for det første

var alle andre partier end socialdemokratiet, som saboterede arbejdet i kommissionen, og for det andet ser det ud, som om det var umuligt i folketinget at gennemføre forbedringer for rentemodtagerne, så længe denne kommission ikke var færdig med sit arbejde. Når regeringsforslaget i efteråret blev forbedret betydeligt på grund af de forslag, vi og andre partier havde fremsat, fortæller dette bedre end meget andet, at forbedringer meget vel kan gennemføres, selvom kommissionen endnu ikke er færdig med sit arbejde. Rentemodtagerne venter, befolkningen venter, og mulighederne er til stede i det høje folketing for at gennemføre de forhøjelser med 200 og 300 kr. årlig til ægtepar og enlige rentemodtagere, som der nu i to år er givet løfter om til befolkningen og til de gamle. I denne vinter har det været koldt, brændselspengene er overskredet hos alle rentemodtagere, kaffeprisen er steget, og deres kår er ikke blevet lysere. Det er på tide, at de forbedringer, man har lovet dem, bliver gennemført.

Jeg vil derfor opfordre ministeren og folketingets partier til at forbedre lovforslaget sådan, at rentemodtagerne får sikkerhed for i det kommende år at få den første rate gennemført, således som man nu har lovet alt for længe uden at holde det. Det må være god moral at indfri de løfter, man giver, ikke mindst når det drejer sig om de dårligst stillede.

Jeg håber, at der vil blive nedsat et udvalg, hvor lovforslaget vil blive forbedret i den retning. Skulle det ikke lykkes, må vi vende tilbage til spørgsmålet ved anden behandling. Denne samling må efter mit partis opfattelse ikke gå til ende, uden at de principielle forbedringer er gennemført med de 200 og 300 kr. om året, som er foreslået så ofte og omtalt så meget.

Hermed tilsiger jeg på mit partis vegne vor velvilje ikke alene overfor at gennemføre denne særlige ydelse, men samtidig overfor at forbedre det foreliggende lovforslag i den af mig omtalte henseende.

Søren Olesen: Jeg kan give tilslutning til lovforslaget.

Socialministeren (Strøm): Jeg takker samtlige ærede ordførere for deres venlige tilslutning til lovforslaget. Alle de spørgs-

[Socialministeren.]

mål, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen talte om, har jeg min opmærksomhed henvendt på, men dette er et forlængelsesforslag, som også det ærede medlem omtalte, hvor det drejer sig om at give rentemodtagerne, enlige 40 kr., ægtepar 80 kr., enlige mødre det samme og kronisk syge det samme, den 1. juni og 1. december. Jeg har ikke ment, at dette tidspunkt ville være velegnet til at løse alle andre spørgsmål i forbindelse med den sociale lovgivning på de områder, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen omtalte. Hvad angår folkeforsikringskommissionens arbejde og de øvrige spørgsmål, kan jeg bare henvise til den diskussion, vi førte, da vi sidst havde en eengangsydelse til behandling.

Jeg takker som sagt samtlige ærede ordførere for tilslutningen til lovforslaget.

Ragnhild Andersen: Det forekommer mig, at det ikke er tilstrækkeligt for den højtærede socialminister at henvise til de bemærkninger, der sidste gang faldt om folkeforsikringskommissionen, som ikke er færdig med sit arbejde, og hvor enhver ved, at skal de undersøgelser, der er opfordret til, gennemføres, og skal folkeforsikringskommissionen afvente disse undersøgelser, vil der gå meget lang tid. Der er imidlertid i debatten her op til valget kommet ting frem, som fortæller, at det ikke bare er arbejdet i kommissionen, det skorter på. Jeg læste under valgkampen, hvordan man nede på Lolland-Falster havde diskuteret forklaringen på, at der ikke kom positive ting ud af arbejdet, og læste her, at det ærede medlem hr. Svend Jørgensen i en diskussion med det ærede medlem hr. Lysholt Hansen udtalte til pressen — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„Der er forlængst nedsat et udvalg bestående af fire socialdemokrater og fire radikale til at forhandle om et fælles forslag, men dette udvalg har endnu ikke haft nogen møder, trods gentagne opfordringer fra vor side. — Den sidste aldersrentelov, hvor der imod socialdemokratiet's ønsker gennemførtes forbedringer, har heller ikke bestyrket os i den tro, at folkepensioneringen nu vil blive gennemført.“
Må jeg spørge: Med denne holdning fra det

socialdemokratiske partis side overfor de forhandlinger, som man formentlig selv har opfordret til, hvordan skal det da gå anderledes, og mener den højtærede socialminister ikke, at der i denne vinter bør gennemføres de ændringer, som nu er lovet ved tre på hinanden følgende valg? Mener den højtærede socialminister, at man kan nøjes med denne særydelse og slutte denne samling, uden at de 200 og 300 kr. til henholdvis enlige og ægtepar bliver vedtaget? Det kunne jeg godt lide at vide, for det vil være bestemmende for, hvordan mit parti skal stille sig ved anden behandling af denne sag.

Socialministeren (Strøm): Jeg ved ikke, om det ærede medlem ikke bemærkede, at jeg sagde, at jeg havde min opmærksomhed henvendt på de spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forbrugerpriserne på rugbrød og mælk.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2177; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3778).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kjældgaard: Det foreliggende forslag til lov om forbrugerpriserne på rugbrød og mælk drejer sig kun om en forlængelse af den lov, som udløber til 1. april. Med hensyn til rugbrødet ligger det sådan, at med de faldende priser på rug har statens udgift til nedbringelse af forbrugerpriserne været så lille i indeværende finansår, at det kan synes betænkeligt at opretholde en administration til bibeholdelse af denne tilskudsordning, men jeg må dog her gøre opmærksom på, at ved ophævelsen af kornordningen er vi med hensyn til kornpriserne trådt ind i de usikre forhold, som verdensmarkedet nu engang byder på. Det er da også under hensyn til næste års eventuelt stigende kornpriser — ingen kan her sige noget med sikkerhed — at loven foreslås forlænget et